

**PENZIONISTI
RAČUN
DAVALI
O SVOJOM
DELI
str. 5**

**EDNA PEČ
PA TRGE
ČASARGE
str. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 28. novembra 2002 * Leto XII, št. 24

IV. občni zbor Zveze Slovencev na Madžarskem

Zveza Slovencev na Madžarskem je 23. novembra mejla svoj štrti občni zbor. V Slovenski kulturno-informativni center je prišlo 66 delegatov. Tak leko povejmo, ka je sto procentov delegatov prišlo. Prišli so gostje tō, med njimi Andrej Gerenčer, velepostanik R Slovenije v Budimpešti, dr. Zlatko Muršec, generalni Konzul V Monoštri, Igor Tersar, direktor Javnega sklada za amaterske kulturne dejavnosti. Prišli so župange, kulturni delavci pa vsi tisti, steri tak čütijo, ka njim nej vseedno, ka bau s Slovenci na Vogrskom.

Naloga občnega zbora je, da oceni delo Slovenske zveze v zadnji štiri lejtaj, povej, kakšna naj bau paut tadala pa vōodebre predsednika pa člane predsedstva Zveze. Po kratkom kulturnom programu gimnazij iz Varaša pa Mešanoga pevskoga zbora iz Trbovelj, je predsednik Zveze strno (összefoglal) pa dopuno poročilo, šteroga so delegati dobili po pošti.

V razpravi se je povedalo tak dobro kak lagvo, povedali so se rezultati pa tisto tō, ka bi se moglo vcejlak ovak delati, če ščemo, da kak Slovenci gorostanemo. Skurok vsi tisti, steri so kaj gučali, ka med rezultati gornašteli, ka se je prejkda

Slovenski kulturno-informativni center, začno je delati slovenski radio, odpro se je mejni prehod Verica-Čepinci. Pozitivno se je ocenilo tau tō, ka se je na zadnjom popisi lüstva za en frtau več lüstva dalo za Slovence spisati kak 1990. leta.

Za najvejšo bajo majo vsi, ka mlajši pa mladina več ne guči ali nešče gučati svojo materno rejč. Za te »rakasti beteg«, kak je tau imenūvo Francek Mukič, glavni urednik slovenskoga radiona, smo vsi krivi. Kak za tau tō, ka so eni samo nāzlūk Slovenci, v svojom srci pa nej. Slovenski veleposlanik Andrej Gerenčer je pravo, ka

tisto, ka se v držini zamidi, je več težko notprinesti. Če se z detetom doma ne guči slovensko, te je vse zaman v vrtci, v šauli ali v kakšnom društvu.

Največ kritik je bilau povedano na račun Slovenskoga kulturno-informativnoga centra pa Porabje kft-na. Center je nej napunjeni s pravo vsebino, dosta delavcov, steri so deleli pri kft-ni med njimi dosta Slovincov - je odšlau. Zveza pa predsedstvo zveze trno mora skrb meti na tau, nej ka bi iz slovenskoga centra vogrski center grato.

Občni zbor je v več mestaj spremejno Statut Zveze Slovencev na Madžarskem. Sta-

tut je biu oslejdinjin spreminjen 1994. leta. Najbole važno (fontos), ka se je notdalo zdaj v statut je tau, ka je leko član predsedstva ali funkcionar Slovenske zveze samo tisti, steri guči slovenski (domanji dialekt ali knjižno rejč). S tejm smo vozaprl tiste »loške Slovence«, steri bi tau samo zavolo svojga aska delali. Druga sprememba je, ka če kakšen član predsedstva v pismi dolapovej ali v ednom leti trikrat ne pride na djilejš, na njegvo mesto avtomatično staupi tisti, steri je iz tiste vesi, varaša ali s tistoga področja največ glasov daubo. Občni zbor je s tajnim glasovanjem vōodebrau pred-

sednika zveze, člane predsedstva, predsednika pa člane nadzorne komisije. Za predsedniško funkcijo so se glasili trge, dozdašnji predsednik Jože Hirnök, glavni urednik radiona Francek Mukič pa leranca Erika Glanz. Erika Glanz je - prej naj priliko majo boia mladi - nazaj staučila, tak sta ostala prviva dva. Na tajnom glasovanji je predsednik zveze grato Jože Hirnök.

Člani predsedstva so gratali z Gorenjoga Senika: *Alojz Hanžek, Vera Gašpar*; z Dolenjoga Senika: *Marija Kūhar Grebenar*; iz Sakalauvec: *Irma Filip, Štefan Nemeš*; iz Slovenske vesi: *Attila Bartakovič*; iz Varaša/Monoštra: *Andreja Kovač, Ana Penzeš*; iz Števanovec: *Laci Kovač, Laci Domjan*; z Verice *Karel Dončec*; iz Andovec *Karel Holec*; iz Budimpešte *Irena Pavlič*; iz Sombotela: *Elizabeta Emberšič-Škaper*; iz Mošonmagyaróvára: *Laci Brašič*; za šport pa gasilce: *Gabor Dončec*; za šaulstvo: *Erika Glanz*; za slovenske medije: *Marijana Sukič*.

Predsednica nadzorne komisije (felügyelő bizottság) je gratala *Elizabeta Soš*, člana *Andreja Labric* pa *Laci Nemet*.

Marijana Sukič

Potrna: Kulturni dom – Pavlova hiša

Mostovi-Hidak-Brücken: Vez med ljudmi in narodi

Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko je v Potrni pri avstrijski Radgoni zopet poskrbelo za prijeten in zelo

Donavo med Esztergomom in Šturovo na Slovaškem. Most je bil porušen med drugo svetovno vojno, lani pa so ga posta-

lu v petih težah: »Njegovo življenjsko delo je zaradi njegovega porekla najbogatejše v slovenskih relacijah. Za jezikoslovno dediščino štejemo predstavitev narečnega glasoslovja rojstne vasi Cankova ter upoštevanje gibanj in zbiranja tamkajšnjega literarnega jezika.« Vemo pa, in o tem govori v svojem predavanju dr. András Bertalan Székely, da je bil dr. Avgust Pavel tudi etnolog, prevajalec, urednik in pesnik. Pavlove pesmi so vizija, »komaj kakšna nit jih veže k izkustveni realnosti: v besede nezarisljive misli, skrajni občutki, trpeča hrepenjenja, mučni dvomi in strašna prerokovanja. Lirika – z epskimi razsežnostmi.«

Starši so se s Cankove preselili v Potrno, kjer je živel nekaj mesecev tudi Avgust Pavel. Zato so štajerski Slovenci po njem poimenovali svoj prvi kulturni dom, v katerem so zadnjih pet let dogodki, ki so najbližje simboliki mostov med narodi in ljudmi različnih generacij; med jeziki in kulturami. Pavlove pesmi je predstavila ljubiteljska gledališka skupina Teharje, večer pa je lepo popostril mladi citrar Dejan Praprotnik.

er

Gábor Ruda, Judita Pavel in Suzane Weitlaner po skupnem ogledu razstave.

obiskano dogodek: odprli so razstavo Mostovi-Hidak-Brücken, pripravili predavanje dr. Andrása Bertalana Székelya, nastop gledališke skupine in mladega citrarja. Prireditev je pozorno spremljala tudi Pavlova hči Judita iz Sombotela.

Osem madžarskih fotografov je v svoje objektivne poskušalo ujeti iz zelo različnih zornih kotov most Marije Valerije čez

vili na novo. Fotografije prikazujejo podrti most in gradnjo novega. Kot pravi Suzane Weitlaner iz Kulturnega društva člen 7, se je za razstavo dogovorila z Gáborjem Rudo, ker mostovi simbolizirajo tudi vezi med narodi in ljudmi.

Dr. Avgusta Pavla kot »graditelja mostov« je predstavil dr. András Bertalan Székely. Referat nosi naslov O Avgustu Pav-

„Francekova družina“

Sombotelški Slovenci so pozvali dramsko skupino Tromejnik s Trdkove, iz Slovenije. Tau je sausađna ves pri Gorenjem Siniki. Dramska skupina je začela špilati 1998. leta. Oprvim so nupokazali igro Rožika od Irene Barber. Od tistoga mau se vsikšo leto navčijo edno igro in nupokažejo doma in v sausađni vesicaj, po zimski večeraj.

V Somboteli so 16. novembra nupokazali igro „Francekova

držina“, Stero je napisala Irene Kalamar. Gučali so po domađe, tak ka ji je vsikš razmo. Francek s svojo Micko in Babico živi na Trdkovi. Ranč večerđajo, da domau pride sin, šteri v Ljubljani študira. De pa ne pride sam, liki s svojo deklino. Sin in „sneja“ komaj odideta iz kúnje, gda pride k rami sausađica s svoji očom. Tau bi rada vöopitala, če Francek družin den odpela njenoga očo z Ba-

bico vred v kulturni dom, gde do starce pozdravljali. Ta sausađica je fejst najgeri, če je sin prišo domau, pa s kom je prišo. Francek pa Micka nika vö ne ovadita. Po tistom se pa takšne čude godijo, ka skor vsi strajé dobijo. Vse vam vö ne ovadimo, pozovte dramsko skupino Tromejnik v porabske vesnice tó, če se šketé dosta smeajati!

-mkm-

V spomin

Flajsne roke so si počinole

Nej je mino vejndrik mejsec, ka sam oslejdjnjin pri nji bil. Mejla sam eno skupino turistov iz Slovenije, stavili smo se na Verici, pa če smo že tam bili, nejsmo smeli vönjati viričkoga lončara

Karola Dončeca. Tistoga ipa so se več nej dobro počutili, dapa zatok so prišli v delavnico pa pokazali, kak se pütra redi pa so malo pripovedjali o tom, kak so oni lončar gratali, kelko so trpali v bojni...

Gda smo slobaud djemali, so mi pravili: »Vejš, nej mi je dobro, stari sam, vej tak nemo dugo.« »Karčiči bači, tau njajte na slejdnje,« sam se šalila z njimi kak vsigdar.

Ka tau »na slejdnje« tak brz pride, sam si nej mislila. Vejso se pa oni že več lejt taužili, ka so betežni, dapa njine oči so vsigdar tak žive bile, kak če bi 30 lejt stari mladenec bili. Samo tej slejdnji par mejsecov nej bilau več iskric v njini očaj.

Meni do trno falili. Pa nej samo zatok, ka sam se pri nji vsigdar rada stavila s turisti, liki zatok najbolje, ka je njina vedra, mirna natura pokazala, ka se ovak tó da živeti v tom našom svejti, gde vsigdar samo letimo, nejmamo časa eden za drugoga.

Najbole sam občudovala njine roke. V zadnji lejtaj so njim že trepetale kak šiba na vodej, dapa gda so si na šajbo vsedli pa v rokau vzeli glino (agyag) ali kakšno na pau gotovo pütro, je trepetanje minaulo. Njini krepki moški prsti so tak na raji, tak nežno (gyengéd) delali z zemlaup, z glinov, kak si mati deže z malim detetom ali lübi s svojo lüblenov. Pod njinimi prsti so se rodili čudoviti vrči, pütre, piskri, šticinge, talejri, vaze... »Vejš, dobro mi lončari nej trbej meti nej mature, nej diplome, samo flajsne roke,« so vsigdar pravili, če sam je pitala, ka mora znati dober lončar. Bili so rejsan majster svojoga poklica, tau so njim priznali z naslovom »umetnik ljudske obrti«.

Njine pridne roke so si 15. novembra na veke počinole, nedo več mejsile glino, nej vrtele šajbo, nej malale minto... Naj njim bau zemla, s sterov so cejli žitek delali, léka.

M. Sukič

Slovenski den v Budimpešti

Slovensko društvo v Budimpešti vsako leto organizira slovenski den. Te den se začne s sveto mešom v slovenskem maternem jeziku, po tej je kakšen razgovor pa kulturni program. Tau leto smo na te den pozvali Slovence iz Mosonmagyaróvára. Oni so to porabski Slovenci kak mi. Mi smo v Pešt prišli delat, oni pa v Mosonmagyaróvár ali pa tam kaulak pa so se tam naselili, hiše zozidali in tam ostali. Tam majo držine, mlajše in vnúke.

Letos smo mešo meli v cerkvi svete Terezije. Ta cerkev je čisto v centru, na tjklej Nagymező pa Király utci. Tak vögleda, da potejn toga vsigdar tu baude slovenska meša. Župnik gospod György Christ nas je sploj lepau gor prijó. Prej ka druge manjšine to majo tu meše, zakoj smo že nej prva prišli. Nemci, Slovaki, Armenci že duže es odijo.

Sveto mešo v slovenskom jeziku je držo dekan Lojze Kozar iz Odranec. Pri meši je popejvo mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Senika. Na orgli je igro Ciril Kozar. Mešo smo začnili v pau štrtoj vóri. Lepau je lüstvo vküp prišlo, eštje vogrski vörniki so najgeri bili pa prišli na slovensko mešo. Gospod Kozar so zdaj to, kak vsakšo leto, sploj lepau predgali. Notri so nam pokazali njinoga rojaka iz Odranec, profesora dr. Viktora Antolina. Te gospod je išo po drugi bojni v Ameriko pa je tam postau velki človek. Ali ka je najvekšo, da je držina mejlja 14 mlajšov pa so se vsi navčili slovenski materni dzejik. Tau je notri v eni knjigi napisano, stere so v Odranec vödali letos in majo naslov *Daleč od domačih ognjišč*. Leko bi nam ta držina lejpa pelda bila, ka so tak daleč prišli od rojstnoga kraja pa don so ohranili slovenski materni dzejik. Mi smo nej tak daleč, pa buma slabo gučimo slovenski. Tak ka je sploj lejpa meša bila.

Na velke orgle je igro Ciril Kozar, zbor pa tak spejvo, ka je vse zvenelo. Vsigdar je lejpa meša bila, ali takšna eštje nej. Vogrski župnik je

trüde, predvsem gospodi Kozari, ka so že štrtič prišli v Budimpešto mešo držat.

Po meši smo šli na podružnico Državne slovenske samouprave in smo tam nadaljevali. Pri nas so bili Slovenci iz Mosonmagyaróvára pa so se notri pokazali. Kak so v té varaš prišli, ka delajo, kakšne programe ma njina samouprava. No, mi smo se že poznali, saj smo vsi iz Porabja, s tejm srečanjom smo pa bole bliže prišli. Mi smo to povedli, ka delamo. Tau smo si zgučali, da bomo več vküp odli. Nas oni to pozovejo v

Dekan Lojze Kozar in župnik cerkve sv. Terezije György Christ

Naši gostje so bili Slovenci iz Mosonmagyaróvára

pravo, ka je nej mislo, ka z ene male vesi pride eden zbor pa tak lepau vej spejavati pa eden organist pa tak fejest vej igrati. Na konci meše nam je gospod Kozar dvej knjigi podaro, mislim, da tau knjigo *Daleč od domačih ognjišč* vsakši mora prešteti. Mi smo obadvoma gospaudoma to dali male spomine, smo se zavallili za

Mosonmagyaróvár. Vüpa-mo se, da mo dobro sodelovali. Na Slovenskom dnevi smo meli goste to. Pri nas so bili sodelavci Veleposlaništva R Slovenije v Budimpešti z novim veleposlanikom gospodom Andrejem Gerenčerm. Bili smo sploj radi. Na konci programa smo meli mali prijateljski večer in se

Spet dela manjšinska samouprava v Monoštru-Slovenski vesi

Oktober smo se po vsej državi pripravljali na volitve lokalnih in manjšinskih samouprav, kandidati smo sestavljali svoje programe ter z njimi seznanjali prebivalce naselij.

Tudi člani bivše Slovenske manjšinske samouprave Monošter-Slovenska ves smo se odločili, da se bomo dali pomeriti še enkrat, da bi še štiri leta delali za Slovence v našem okolju.

Vsi kandidati smo dobili dovolj glasov, tako smo na novo izvoljeni člani imeli 5. novembra svečano zaobljubo, da bomo z vsem svojim znanjem delali za mestno-vaško skupnost Slovencev, da bi skupaj z mestno samoupravo dosegli še vidnejši razvoj domačega kraja. Pri zaobljubi je bil navzoč tudi novi župan, Tibor Viniczay. Predsednica naše samouprave je postala Ildiko Antal Pusztai, podpredsednik Ferenc Nemet, člani so pa Ilona Nagy, Gabor Dončec in Erika Köleš-Kiss.

Ta večer smo pripravili tudi načrte za naslednje leto. Dogovorili smo se, da bomo tudi letos organizirali božični večer za Slovence v Slovenski vesi in v Monoštru. Prireditev bo 23. decembra v Kulturnem domu v Slovenski vesi, kamor vabimo vsakogar, ki z navzočnostjo počasti ta večer. Nastopil bo ženski pevski zbor društva upokojencev, otroci bodo predstavili kratek dvojezični program z božičnimi, zimskimi pesmimi ter glasbo. Januarja bomo povabili na pogovor vse organizacije, s katerimi hočemo sodelovati naslednje leto, in računajo na našo finančno in drugo podporo ter imajo kakšne ideje za programe. Prosimo vse posameznike in organizacije, naj pomagajo pri našem delu s tem, da nam posredujejo svoje želje, svoje konkretne cilje, da bomo lahko skupaj delali na zadovoljstvo vsega prebivalstva.

Nudimo vam svoje znanje, svojo sposobnost, svoje delo. Veselilo nas bo, če se boste odzvali našim vabilom, ki jih boste pravočasno prejeli.

Erika Köleš-Kiss

dale pogovarjali. V nedelo so Slovenci iz Mosonmagyaróvára poglednili te velki varaš. Bili so v baziliki sv. Štefana, na Gradi pa v Parlamentu. Eštje gnauk se lepau zavali gospodi Kozari za mešo, vogrskomi župniki, da nam je dau mesto v tej lejpi cerkvi pa nas je pozvau, naj večkrat pridemo, nej samo na leto gnauk. Zavali se pevskomi zbori pa Cirili Kozari za sodelovanje. Zavali-mo se v imenu našega društva Ministrstvu za kulturo v Ljubljani, Ministrstvu za na-

cionalno kulturno dediščino v Budimpešti, da so nam za tau prireditev dali pej-naza. Zavali-mo se tudi Zvezi Slovencev na Madžarskem za pomoč, saj so za zbor oni plačali avtobus.

Zavali-mo se vsakšomi člani, sto je pomago pri tejm, gda je te den bijo uspešen. Za nas je te den velki, ka slovensko mešo samo na leto gnauk leko poslušamo, večkrat samo te, če demo domau v Porabje, v rojstni kraj.

Irena Pavlič

OD SLOVENIJE...

Drnovšek in Brezigarjeva v drugem krogu

Prvi krog volitev za novega predsednika države (dosedanji predsednik Milan Kučan namreč po dveh mandatih ni imel več možnosti kandidirati) je 10. novembra minil brez dokončne odločitve. Najvišjo podporo je prejel Janez Drnovšek, ki je zbral 44,35 odstotka glasov volivk in volivcev. Skupaj z njim se je v drugi krog uvrstila še Barbara Brezigar, ki se je s 30,76-odstotno podporo uvrstila na drugo mesto. Volitev se je udeležilo 72 odstotkov volilnih upravičencev.

Med devetimi predsedniškimi kandidati se je na tretje mesto z 8,51 odstotka glasov uvrstil Zmago Jelinčič, sledijo mu France Arhar (7,6), France Bučar (3,24), Lev Kreft (2,25), Anton Bebler (1,87), Gorazd Drevenšek (0,88) in Jure Cekuta (0,54 odstotka). Drugi krog predsedniških in tudi lokalnih volitev bo 1. decembra.

Lokalne volitve v Pomurju

V Sloveniji se je prvič zgodilo, da so bile predsedniške in lokalne volitve na isti dan. Od 193. so župane izvolili v 132 občinah, v Pomurju pa so župane dobili v 20. od 26 občin. Ponovno so bili izvoljeni: Daniel Kalamar (Grad), Ludvik Orban (Hodoš), Jožef Škalič (Kuzma), Franc Šlihthuber (Gornji Petrovci), Janko Halb (Rogašovci), Ludvik Novak (Puconci), Anton Slavic (Murska Sobota), Pavel Nemet (Kobilje), Franc Cipot (Moravske Toplice), Marjan Kardinar (Dobrovnik), Jožef Kocet (Turnišče), Anton Törnär (Črenšovci), Ivan Markoja (Odranci), Stanko Ivanušič (Razkrižje), Feliks Mavrič (Križevci pri Ljutomeru) in Drago Legen (Veržej). Na Cankovi so za župana izvolili Draga Vogrinčiča, v Radenci Jožeta Toplaka, v Beltincih Milana Kermana, v Veliki Polani pa Andreja Lebarja. V drugem krogu volitev pa se bodo pomerili: Jože Špindler in Maksimiljan Gošnjak (Ljutomer), Anton Slana in Slavko Mihalič (Sveti Jurij ob Ščavnici), Anton Kampuš in Miha Vodenik (Gornja Radgona), Aleksander Abraham in Jože Korpič (Šalovci), Jožef Poredoš in Alojz Flegar (Tišina), Anton Balažek in Franc Laj (Lendava).

S p o z n a v a j m o s o s e d e

OBČINA KUZMA

Župan občine Kuzma
Jože Škalič

Občino Kuzma, ki se razprostira na gričevnatem Goričkem, sestavlja pet naselij: Kuzma, Dolič, Gornji Slaveči, Matjaševci in Trdkova. Na površini 22,9 kvadratnega kilometra živi 1698 prebivalcev. Je obmejna občina, saj na severu meji na Avstrijo in Madžarsko.

Občina spada med demografsko ogrožena območja. Glavna gospodarska dejavnost je kmetijstvo, čeprav se je delež kmečkega prebivalstva v zadnjih dveh letih močno zmanjšal. Sicer imajo kmetije večinoma raz-

pršene posesti, prevladujeta pa prašičereja in govedoreja. Velik problem občine je tudi pitna voda; večina ljudi črpa vodo iz lastnih ali skupinskih vodovodnih zajetij.

Ena od značilnosti občine je dnevna, tedenska in sezonska migracija prebivalstva, predvsem v sosednjo Avstrijo in druge sosednje občine. Zdenci predstavljajo pomemben delež populacije, saj je v tujini zaposlenih skoraj 15 odstotkov ljudi.

Občina Kuzma je torej na stičišču treh dežel: Avstrije, Madžarske in Slovenije. Tako je v Trdkovi tudi tromejni kamen

iz leta 1924, pri katerem potekajo številne prireditve, na njih se srečujejo prebivalci vseh treh dežel. Na tromeji so postavili tudi brunarico in uredili igrala za otroke. Pa tudi sicer posvečajo v občini precejšnjo pozornost sodelovanju s sosednjimi deželami, predvsem Madžarsko. Najbolj zglodno je sodelovanje osnovnošolcev in tudi vrtca. Med zimskimi počitnicami - denimo - pripravljajo različne delavnice, na katere povabijo tudi porabske šolarje, ki se povabijo radi odzovejo. Tako se hkrati učijo slovenskega jezika ter spoznavajo kulturo in način

Središče vasi Kuzma

»Dokument je pripravljen s finančno pomočjo Evropske skupnosti. Stališča izražena v tem dokumentu so stališča radia Murski val in časopisa Porabje ter se v nobenem primeru ne morejo obravnavati kot uradno stališče Evropske skupnosti.«

življenja svojih vrstnikov. Tudi učna gozdna pot poteka po dolini do tromeje, ob stičišču treh dežel pa poteka tudi obmejna rekreacijska pot. Omeniti velja tudi izvir slatine v Gornjih Slavečih.

V prihodnje si v občini veliko obetajo tudi od razvoja ekološkega in izletniškega turizma ter sonaravnega kmetijstva, pa tudi od razvoja domačih obrti, varovanja kulturne in naravne dediščine, predvsem pa od uresničitve razvojne naloge s področja celostnega razvoja podeželja in obnove vasi. Uresničujejo tudi projekt vzpostavitve turistične poti v obmejnem delu občine Kuzma ter nadaljnje krepitve čezmejnega sodelovanja s sosednjimi državami in občinami.

OBČINA GRAD

Župan občine Grad
Daniel Kalamar

Občina Grad leži na zahodnem delu Goričkega, kjer se gričevnat svet vzpne precej visoko. Na 37,4 kvadratnega kilometra površine živi 2.500 prebivalcev, in sicer v petih naseljih: Dolnjih Slavečih, Gradu, Kovačevcih, Kruplivaniku, Motovilcih, Radovcih in Vidoncih. Podobno kot drugod po Goričkem, se tudi tu število prebivalcev zmanjšuje. Večina je kmeč-

kega prebivalstva, kmečke posesti pa so majhne in razdrobljene. Več možnosti kot za poljedelstvo je za živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo, vendar pa tudi živina počasi izginja iz malih hlevov.

Življenjske razmere so že v preteklosti silile ljudi, da so iskali zaslužek v mestu in v tujini. Tako jih je tudi danes vse več zaposlenih v Murski Soboti, pa tudi v sosednji Avstriji ter Nemčiji in Švici. Nekaj družinam daje kruh tudi Modni salon iz Velenja, pa tudi občina, banka, pošta, zdravstveni dom, trgovine

Občina ima dobro infrastrukturo z vsemi pomembnimi ustanovami: šolo, vrtcem, zdravstveno postajo in zobno ambulanto, pošto, banko, zastopstvom zavarovalnice.

V občini deluje precej društev, ki v vseh letnih časih skrbijo za kulturno, športno in turistično razgibanost občine. Tako nekatere prireditve, kot sta denimo

prošenje ob cerkvi Marije Nebovzete ali noč čarovnic, privabita številne obiskovalce od blizu in daleč, tudi iz tujine.

Grajski vhod v graškem gradu

Seveda je največja znamenitost občine Grad grajsko poslopje. Gre za najboljše najstarejši grajski kompleks na Slovenskem, ki ima 365 sob. Z ureditvijo krajinskega parka bo v gradu informacijski center trideželnega parka Goričko-Raab-Örség. Obnovitvena dela še potekajo. Pa tudi sicer je razvoj občine povezan z ureditvijo krajinskega parka, v katerem se bodo združile kulturne, naravne, bivanjske in druge značilnosti treh dežel.

Nataša Brulc

posnetki:
Nataša Juhnov

Beszámoló a Magyarországi Szlovének Szövetsége 4 éves munkájáról 1998-2002

Bevezető

Az 1998-2002-ig tartó időszakban Szövetségünk fontos eredményeket ért el az alapszabályban rögzített célkitűzések illetve az éves programok megvalósításában.

Az elmúlt 4 év legfontosabb eredményei:

- A Szlovén Kulturális és Információs Központ megnyitása
- A Szentgotthárdi Szlovén Rádió megnyitása
- A Kétvölgy-Čepinci határátkelőhely átadása.

Ebben az időszakban is folytattuk kis számú nemzetiségi közösségünk helyzetének javítását, ápoltuk nemzetiségünk gazdasági kultúráját, a Porabje újság és a Rádió segítségével ápoltuk anyanyelvünket, folyamatosan tájékoztattuk nemzetiségünket és elcsépeztettük a magyar-szlovén kapcsolatok fejlődését.

Munkánk eredményét és egyben »jutalmát« a 2001. évi népszámlálási adatok jelentik, amikor is 3040 magyar állampolgár vallotta magát szlovén nemzetiségűnek, 3187 pedig a szlovén nyelvet jelölte meg anyanyelvének, míg 1990-ben csupán 1930 szlovént regisztráltak. Ezek a számok igazolják munkánk helyességét és egyben további erőfeszítésekre sarkallnak.

Természetesen a közgyűlés értékelési elvégzett munkát és rávilágít majd a hiányosságokra is.

1. Elnökségünk tevékenysége

Elnökségünk végrehajtotta legutóbbi közgyűlésünk határozatait és Alapszabályunk alapján koordinálta tevékenységünket. Koordinálta továbbá a kulturális csoportok munkáját, segítette a nyugdíjas, ifjúsági, sport- és tűzoltó egyesületek tevékenységét és együttműködött a helyi kisebbségi önkormányzatokkal, valamint az Országos Szlovén Önkormányzattal.

Ápolta kapcsolatait a magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatallal, a ljubljanei Határon túli Szlovének Hivatalával, valamint az ausztriai és olaszországi szlovén szervezetekkel. Továbbá aktív résztvevője volt a Szlovén-Magyar Vegyesbizottság üléseinek. Évente 5 alkalommal ülésezünk, valamint tartottunk közös üléseket az Országos Szlovén Önkormányzattal is.

2. Anyanyelvápolás, oktatás

Szövetségünk vezetése kezdetől fogva hangsúlyozta óvodáink és iskoláink szerepét anyanyelvünk megőrzésében és nemzetiségi öntudatunk fejlesztésében. Gyermkeink számára nyári nyelvtáborokat és rajztáborokat szerveztünk. Komoly részt vállaltunk a szavalóversenyek szervezésében, valamint iskoláink partnerkapcsolatainak elősegítésében. Fontos kezdeményezésünk a nyári óvodástáborok, valamint a zeneiskola beindítása és finanszírozása. Óvónőink illetve pedagógusaink erőfeszítései, a szlovéniai szaktanácsadó munkája, a jobb tankönyvek ellenére a gyermekek nyelvtudásával nem lehetünk elégedettek. A nyelvtanulás ugyanis a családban kezdődik, ahol a fiatal szülőknek több odaadással kellene foglalkozniuk gyermekeikkel. Anyanyelvünk elsajátítása Magyarországon és Szlovénia EU tagsága esetén nagyobb hangsúlyt kaphat. A határ megzúzásával az anyanyelv ismerete új távlatokat nyithat a kereskedelem, vendéglátás és turizmusban. Iskoláink és óvodáink számára jobb feltételeket kell kiharcolnunk, az intézmények felszereltsége és a tanárok, illetve óvónők fizetése terén.

Támogatunk és segítenünk kell az apátistvánfalvi iskola felújítását, valamint Felsőszőlőn a tornaterem felépítését.

3. Vallási tevékenység

Az elmúlt időszakban is törekedtünk arra, hogy az istentiszteletek anyanyelven folynak. A legnagyobb probléma – a szlovén pap hiánya – elhárult, hisz saját szlovén plébánoshoz jutottunk Merklí Ferenc személyében, aki részben két nyelven miséz Felsőszőlőn, Alsószőlőn és Szakonyfaluban is. Ezzel több éves álmunk teljesült és reméljük, hogy ez a tendencia a jövőben is folytatódik.

4. Kulturális tevékenység

Szervezetünk tevékenységében a legtöbb elismerés a rábavidéki kulturális csoportokat illeti. Ez, a 100-nál is több lelkes taggal rendelkező 9 felnőtt és 4

gyermekcsoport, valamint mentorai lelkiismeretes munkájának eredménye, érdeme. Az amatőr kulturális csoportok a rábavidéki kultúra ápolásával, kulturális örökségünk, értékeink megőrzésével hozzájárulnak a rábavidéki szlovének nyelvi és nemzeti öntudatának, identitástudatának megerősítéséhez.

Kulturális csoportjaink 1999 és 2002 közötti fellépéseinek összesített adatai:

Az összes fellépés 1999-ben 110, ebből Magyarországon 65, Szlovéniában 42, Olaszországban és Ausztriában pedig 3, 2000-ben 87, ebből Magyarországon 57, Szlovéniában 29, Olaszországban 1, 2001-ben 88, ebből Magyarországon 60, Szlovéniában 27, Ausztriában 1, 2002-ben 64, ebből Magyarországon 30, Szlovéniában pedig 34.

Igy kulturális csoportjaink a négy év alatt összesen 349 alkalommal mutatkoztak be különböző színhelyeken, ami jól tükrözi aktív tevékenységüket.

A felsőszőlői Pável Ágoston Vegyeskar a legrégibbi és egyben a legismertebb rábavidéki csoport úgy szűkebb, mint tágabb környezetünkben, illetve Szlovéniában, Ausztriában és Olaszországban. A vegyeskar már 63 éve lép fel rendszeresen. Idén 30. alkalommal vett részt a Szentvidi nemzetközi énekkari táborban és 5. alkalommal a *Dal nem ismer határokat* című nemzetközi énekkari találkán, amelynek színhelye jövőre a Rábavidék lesz. Repertoárjában rábavidéki népdalfeldolgozások, szlovén szerzők énekkari művei, valamint egyházi énekek szerepelnek. A vegyeskar első CD lemeze idén kerül kiadásra, kiadója az Országos Szlovén Önkormányzat. A Vegyeskar karvezetője Variné Trifusz Mária énektanár.

Felsőszőlői néptánc csoport a rábavidéki néptánc kultúra örökségének hordozója. Több évig volt állandó vendégcsoportja a belvárosi nemzetközi néptáncfesztiválnak. A csoport vezetői Hanzsek Alajos és Szukics András.

Szakonyfalui hagyományörző csoportja idén ünnepelte fennállásának 5. jubileumát. Repertoárjuk a csoport mentorja által alkotott koreográfiákból, rábavidéki és gorickói táncokból áll. A csoport mentora Kovács Jánosné.

Korpics Laci és az asszonykórus gazdag programmal rendelkezik, túlnyomórészt rábavidéki népdalokat adnak elő. A csoport sok meghívást kap különböző rendezvényekre.

A szentgotthárdi szlovén asszonykórus elsősorban a rábavidéki és muravidéki népdalok művelője. Az asszonykórus a rábavidéki és a gorickói rendezvények gyakori szereplője.

Az apátistvánfalvi asszonykórus hasonló programmal rendelkezik, ugyanúgy sok meghívást kap hazai és gorickói rendezvényekre. Tavaly ünnepelték fennállásuk 10. évfordulóját. Mindkét csoport egyházi énekekkel is bővítette repertoárját. Mindkét asszonykórus mentora Rituper Mária muraszombati zene tanár.

Az apátistvánfalvi és a szentgotthárdi asszonykórus első kazettáját és CD lemezét idén adtuk ki „Énekeljünk” címmel. A kazetta összesen 34, a CD lemez pedig 27 népdalt tartalmaz.

A Nindrik-Indrik színjátszó csoport 1995 óta működik. A csoport mentora és darabjainak rendezője Miki Roš Muraszombatról. A színjátszó csoport színvonalas darabjait rábavidéki tájnyelven adja elő.

Nagy örömünkre szolgál, hogy 2001-ben 2 új csoport kezdte meg munkáját. Mindkét közösség a csoporttagok saját kezdeményezésére alakult meg.

A felsőszőlői népdalkórus rábavidéki balladák, népdalokkal és egyházi énekekkel gazdagítja dalkultúránkat. Mentora Gáspár Lászlóné.

Az apátistvánfalvi színjátszó csoport vidékünk déli részén fekvő települések anyanyelvápolásának igen fontos tényezője lehet, mivel komédiáival serkentőleg hathat az anyanyelv mindennapi használatára. Mentora és egyben a csoport színarabjainak rendezője Kovács László. A csoport darabjainak szerzője Barbér Istváné.

Ezen kívül négy gyermekcsoport működik, a jövőre jubiláló felsőszőlői bábcsoport vezetője Treiberné D. Ildikó, mentora pedig Miki Roš Muraszombatról, a felsőszőlői néptánc csoport Neubauer Zoltánné vezetésével, a modern táncokat művelő apátistvánfalvi tánc csoport Takács Marianna vezetésével és az apátistvánfalvi gyermekkórus Kukor Éva vezetésével.

Fontos megemlítenünk a kulturális élet egy másik szegmensét, a Szlovének házában megrendezésre kerülő színvonalas képzőművészeti kiállításokat és alkotótáborokat, amelyeken hazai és szlovéniai művészek működtek közre. Közvetítésünkkel a muraszombati Nyugdíjas Egyesület képzőművészeti szekciójára ezen kívül Budapesten is több alkalommal rendezett kiállítást. A rábavidéki szlovének körében népszerű az évente megrendezésre kerülő hagyományos rendezvények, többek között a Szlovén bál, a Rába-menti Napok és a Szlovén Kultúra Napja keretében megrendezett programok. Hasonló jelentőséggel bírnak a szlovén állami ünnepek alkalmából rendezett fogadások, melyek szervezője a Szlovén Köztársaság főkonzulja az Országos Szlovén Önkormányzat és a Szlovén Szövetség támogatásával.

A Budapesten és Szombathelyen működő szlovén egyesület rendkívül fontos küldetésnek tesz eleget azzal, hogy számos színes programot és más tevékenységet szervez az ott lakó szlovéneknek.

5. Tájékoztatás, könyvkiadás

Tizenkettedik éve jelenik meg rendszeresen a Porabje c. kétheti lap, mely rábavidéki szlovén nyelvjárásban és irodalmi nyelven íródik. Az 1450 példányban megjelenő lap, mely eljut majdnem minden szlovén családhoz, tájékoztatja az olvasókat a szlovén közösség életéről, a szlovén településeken történekről, valamint az anyanyelvről. Szlovénia egyes eseményeiről. 2001-től bővült a lap terjedelme, minden második szám 12 oldalon jelenik meg. Az olvasók többsége elégedett a lappal és tartalmával. Hosszútávú cél a hetilapként történő megjelenés.

2000. júliusában végre megvalósult a szövetség vezetőségének régi vágya, átadásra került a Szentgotthárdi Szlovén Rádió, mely saját (bár ideiglenes) frekvencián heti 8 órás műsort sugároz szlovén nyelven. A stúdió kialakításához a források a Szlovén Köztársaság, az Európai Unió Phare Alapja, az Országos Szlovén Önkormányzat, valamint a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal biztosította. A rádió műsorát örömmel fogadták és hallgatják a rábavidéki

szlovének. Sajnos a rádió rendszeres magyar költségvetési támogatása még mindig nem oldódott meg.

A két szlovén szervezetnek – a Magyarországi Szlovének Szövetségének és az Országos Szlovén Önkormányzatnak – minden meg kell tennie annak érdekében, hogy a rádió pénzügyi gondjai megoldódjanak illetve bővüljön az adásdó.

Az anyanyelvi tájékoztatáshoz nagymértékben hozzájárulnak a Magyar Televízió szlovén nyelvű adásai a Slovenski utrinki. Az adásokat, melyek a magyarországi szlovén kisebbség életéről tudósítanak, a szombathelyi stúdióban készítik.

Az elmúlt négy évben is folytatódott a szövetség kiadói munkája. Minden évben megjelent a Slovenski koledar, a magyarországi szlovének évkönyve. Ezen túl a szövetség a Határöntúli Szlovének Hivatalának támogatásával illetve különböző pályázatokon elnyert összegekből évente több kiadványt jelentet meg illetve támogatott:

- 1998: Irena Barber: Življenje je kratko (elbeszélések); Ernest Ružič: Erd (regény)

- 1999: Milan Vincetič: Šift v idini (elbeszélések); A magyarországi szlovének néprajza, (tanulmányok)

- 2000: Csabai Andrásné: Szlovén konyha a Rába-mentén (szakácskönyv); Feri Lainšček: Mislice (modern mesék)

- 2001: Dušan és Franček Mukič: Füccaj, füccaj, fantiçek moj (daloskönyv); Feri Lainšček: Poj na dejdekovom biciklini (ifjúsági regény); A magyarországi szlovének néprajza (tanulmányok)

- 2002: Spejvajmo si! (kazetta és CD-lemez az apátistvánfalvi és szentgotthárdi asszonykórus dalaiból); Előkézület alatt van Milivoj Roš: Babilon manó meséi c. ifjúsági kötete.

6. Szlovén Kulturális és Információs Központ

1998. novemberében megvalósult a rábavidéki szlovén közösség álma, megnyílt a szentgotthárdi Szlovén Kulturális és Információs Központ. Az épület átalakítását és berendezését Szlovénia (kb. 70%), Szentgotthárd város képviselőtestülete, valamint a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal finanszírozta. A költségek egy részét bankkölcsönből fedezték. A beruházás értéke 270.279 ezer forint volt. A központot a Porabje kft. működteti, melynek

tulajdonosa a Magyarországi Szlovének Szövetsége. A beruházáshoz felvett kölcsön 60%-át visszafizették. Az objektum jelenlegi könyv szerinti értéke 292.076 ezer forint.

A központ részét képezi a Lipa szálloda és étterem. A modern konferencia és kiállítóterem számos konferenciának, tanácskozásnak és állandó kiállításnak adott otthont. Ez az épület a Szövetség székhelye illetve a Porabje újság és a Szentgotthárdi Szlovén Rádió szerkesztősége is itt működik. Az épület lehetőséget nyújt a rábavidéki kulturális csoportok és az anyaországból ide látogató csoportok fellépéseire.

A központ adott otthont a Magyar-Szlovén Kisebbségi Vegyesbizottság egyes üléseinek, 1999-ben itt rendezték a bizottság negyedik ülést, 2001-ben pedig a hatodikát.

7. Kutatói tevékenység

Nagy figyelmet fordítottunk a kisebbség helyzetének feltárására irányuló kutatásokra. Saját kutatóintézet hiányában támogattuk más intézmények azon kutatásait, melyek a rábavidéki szlovéneket tekintették kutatásuk tárgyának és feladatának. Jó kapcsolatot építettünk ki a ljubljani Nemzetiségi Kutatóintézet.

Támogattuk a Szlovének a Rába-vidéken 1989 után c. alaputatást, melyet az említett intézet végzett 1998-2001-ig. A kutatás felelőse az intézet munkatársa dr. Munda Hirnök Katalin. A szövetség a kutatást szervezési munkával, adatszolgáltatással stb. támogatta.

A szövetség munkatársai előadóként illetve szervezőként részt vettek néhány tudományos konferencián. (A kisebbség helyzete és védelme az integrációs folyamatok tükrében, Dobrovo, 1999; A hármashatár térségében élő kisebbségek néprajzi kutatása, Szentgotthárd, 1999; Néprajzi kutatómunka a rábavidéki szlovének körében különös tekintettel a múzeumi gyűjteményekre, Szentgotthárd, 2002.)

8. Gazdasági tevékenység

A gazdaság területén bekövetkezett változásokkal nem lehetünk elégedettek. A határ menti települések és ezzel együtt az itt élő szlovén közösség legnagyobb gondja a gazdasági elmaradottság és viszonylagos szegénység.

Az elmúlt négy év eredményei közé sorolhatjuk, hogy megnyílt a Kétvölgy-Cepinci határátkelő. A 102 km hosszúságú magyar-szlovén határszakaszon 7 közúti és egy vasúti átkelő működik, ami azt jelenti, hogy 15 km-ként találunk egy átkelőt. Ez az átkelő-sűrűség feltehetően egyedülálló a világnak ebben a részében, bizonyítéka a jószomszédi kapcsolatoknak illetve annak, hogy mindkét ország igyekszik gondoskodni a határ mentén élő kisebbségeiről. A „nyitott” határ nagyobb lehetőséget nyújt az emberek és a tőke szabad áramlásához, javulnak az árucserre forgalom illetve az idegenforgalom feltételei.

Az Őrség-Raab-Goričko Natúr-park, melynek szlovéniai központja is elkezdte a munkát, lehetőséget nyújt EU-s támogatások elnyerésére illetve a határ menti vendéglátás és idegenforgalom fejlesztésére.

A Rába-vidék két részét (Kétvölgy-Felsőzsolnok) összekötő út, (melynek tervei elkészültek) pozitívan hathat a terület megközelíthetőségére, így gazdasági fejlődésére is.

A gazdasági helyzet javításához segítséget nyújthat a Szlovén Országgyűlésnek az a határozata, mely a szomszédos országokban élő autohton szlovén közösségek helyzetéről illetve az ennek javításával összefüggő állami feladatokról szól. A határozat tartalmazza a támogatások különböző területeit (politikai, kulturális, nyelvi, gazdasági, pénzügyi.)

9. A Szövetség pénzügyi támogatása

Az elmúlt 4 évben a Szövetség a szlovén és magyar támogatásból gazdálkodott, egyes rendezvényeit és kiadványait szlovéniai cégek is támogatták.

A kisebbségi törvény elfogadását követően a magyar költségvetés az országos önkormányzatok és a helyi kisebbségi önkormányzatok költségvetését biztosítja egészében, a Szövetség, az újság és a rádió pedig csak részleges támogatást kap, többnyire pályázati úton.

A Szövetség költségvetésének nagyobb hányadát a ljubljani Határöntúli Szlovének Hivatala biztosítja. 1999-ben a Szövetség és a Porabje c. lap Magyarországról 13.956 ezer forintot, Szlovéniából pedig 57.587 ezer forintot kapott. Ebből a Szövetség működésére és lapkiadásra 39.355 ezer forintot, a Szlovén Kulturális és Információs Központ működtetésére 32.188 ezer forintot fordított. 2000-ben a rádió beruházása miatt nag-

yobb támogatásban részesült, a Magyar Köztársaságtól 24.289 ezer forintot, míg a Szlovén Köztársaságtól 80.735 ezer forintot kapott. A rádió kialakítása 29 millió forintba került, a Szövetség működtetésére és a lap kiadására 48.734 ezer forintot fordítottunk. Az egyesületek támogatására és a központ működtetésére 32.300 ezer forintot fordítottunk. 2001-ben a Magyar Köztársaságtól 17.468 ezer forintot, a Szlovén Köztársaságtól 74.998 forintot kaptunk. Ebből 47.333 ezer forintot fordítottunk a Szövetség működésére és az újság megjelentetésére, míg támogatásra és a központ működésére 45.133 ezer forintot költöttünk. Ebben az évben az első tíz hónapban magyar részről 18.192 ezer, míg szlovén részről 61.220 ezer forintot kaptunk. A lap kiadására és a Szövetség működésére 41.264 ezer forintot használtunk fel, míg támogatásokra és a központ támogatására 33.415 ezer forintot fordítottunk.

A Szövetség-dolgozóinak illetve a szerkesztőség munkatársainak fizetésére és járulékaikra - az éves költségvetésnek csupán 12-15 %-át, míg 30 %-át a kölcsöntörlesztésre fordítja.

10. Kapcsolattartás az anyaországgal

A nemzetiségi közösségek fennmaradása szempontjából fontos szerepet tölt be a közösség kapcsolattartása az anyaországgal. Az elmúlt ciklusban a Szlovéniával fenntartott kapcsolataink nagyon széles skálán mozogtak. Így nagymértékben hozzájárultunk Szlovénia és Magyarország példamutató államközi kapcsolatainak kialakításához. A két szomszédos ország közötti 50 államközi egyezményt írt alá. A magyarországi szlovének közössége számára az alábbiak a legfontosabbak:

- A magyarországi szlovén kisebbség és a szlovéniai magyar nemzeti közösség sajátos jogainak biztosításáról szóló egyezmény

- A határátkelőkről szóló egyezmény

- A kulturális, oktatási és a tudományos együttműködésről szóló egyezmény.

A kisebbségekről szóló egyezmények megvalósulását figyelemmel kíséri a magyar-szlovén kisebbségi vegyesbizottság, amely eddig hatszor ülésezett, kétszer-kétszer Ljubljanában és Szentgotthárdon, ezen kívül Budapesten és Lendván.

A sokszor kemény tárgyalások ellenére a bizottság munkáját és az egyezményben foglaltak

megvalósulását pozitívan értékeljük, hisz ezek hozzájárulnak mindkét kisebbség identitásának megőrzéséhez, az anyanyelvi oktatás, kulturális és tájékoztatási tevékenység javításához, valamint a két ország közötti jó kapcsolatok kialakításához.

Összinté és jó viszony alakult ki a határmenti lakosság valamint Muravidék (muraszombati, puconci, gornji petrovci, gradi és kuzmai) járásainak lakossága között.

Igyekezünk erősíteni az olaszországi és ausztriai szlovén szervezetekkel való együttműködést is.

Záró gondolatok

Szövetségünk az 1998-2002 közötti időszakban sok energiát fordított közösségünk helyzetének javítására, az Alapszabályban megfogalmazott célok megvalósítására.

Ebben nagy segítségünkre voltak aktivistáink, kulturális csoportjaink, az egyesületek tagjai, a kisebbségi önkormányzatok valamint a szlovén közösség minden öntudatos tagja.

Munkánk során a következő dokumentumokra támaszkodhattunk:

- A magyarországi szlovén kisebbség és a szlovéniai magyar nemzeti közösség sajátos jogainak biztosításáról szóló egyezményre, a nemzeti és etnikai kisebbségekről szóló törvényre, valamint a két ország állami szerveinek képviselői közötti korrekt együttműködésre.

A szlovén közösség legmagasabb képviselői szervei az 1994 óta működő országos és helyi kisebbségi önkormányzatok. Ma már 13 településen működik szlovén kisebbségi önkormányzat. Így a magyarországi szlovén közösség érdekeit országos szinten két szervezet képviseli, védelmezi, az Országos Szlovén Önkormányzat és a Magyarországi Szlovének Szövetsége.

A jövőben nagyon sok munka vár még ránk. Az elvégzett munka értékelése, valamint a jövőre vonatkozó feladatok meghatározása az Önök, a közgyűlés küldötteinek joga és feladata.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége Elnöksége nevében
Hirnök József elnök

Penzionisti račun davali o svojom deli

... DO
MADŽARSKE

Sprememba

Po izidu 22. številke našega časopisa smo iz Budimpešte prejeli pismo, v katerem nas Eva Terplan-Sipos obvešča o tem, da je pri slovenski samoupravi v 18. okrožju v Budimpešti prišlo do spremembe. V tem okrožju je kandidiralo šest kandidatov za petčlansko slovensko samoupravo. Po prvotnih uradnih rezultatih so postali člani samouprave Ferenc Hanžek, Jožef Karba, Ferenc Kranjec, Eržebet Kranjec in Renata Sipos. V pismu nas je gospa Sipos obvestila o tem, da se je Renata Sipos odpovedala članstvu v slovenski samoupravi 18. okrožja. Nasledila jo je **Eva Terplan-Sipos**.

Naše uredništvo se je pri sestavljanju seznama članov slovenskih manjšinskih samouprav po državi posluževalo podatkov z interneta, ki jih je objavljala državna volilna komisija. Do redakcije o odpovedi ni bilo nobenega podatka na internetu, zato zanj nismo vedeli.

Programi, prireditve

- 30. novembra bo števanska gledališka skupina gostovala pri slovenski samoupravi 18. okrožja v Budimpešti. Predstavili se bodo z igro Irene Barber Tau je nej istina. V programu bodo sodelovale tudi ljudske pevke iz Števanovcev.

- 1. decembra bo v Slovenski vesi nastopila števanovska gledališka skupina. Predstava se začne ob 15. uri.

- 14. decembra bodo v Števanovcih priredili vaški božič, na katerem bodo z božičnimi pesmi sodelovale tudi domače ljudske pevke.

- 14. decembra bo v Mosonmagyaróváru slovenska maša. Maševal bo gornjeseniški župnik Ferenc Merkli, pri maši bo pel gornjeseniški pevski zbor.

- 14. decembra v Čepincih prirejajo razglasitev »Naj domačije, naj dvorišča in naj tornaca«. V programu ob razglasitvi bo nastopila porabska gledališka skupina Nindrik-indrik z igro Krčma, sodeloval bo tudi harmonikar Laci Korpič z ženskim kvartetom.

I. Barber

kak redno borovo gostovanje. 22. junija so člani slovenskega društva iz Sombotela bili na izletu v Porabji. Porabski penzionisti so nji čakali pa pogostili na Verici, pri tom so dosta pomagali verički člani. Drugi den, 23. junija, so pa porab-

tam, če je pozovejo, na program, na otvoritvijo razstav ali če kakšna druga društva majo program. Kak pa iz česa so tau leto gazdvali, je predsednica to povedala. Letos so meli skurok 1.200 gezero forintov. Iz

to). Samouprave so - kelko so leko - to pomagale. Varaška je dala 60 gezero, slovenska manjšinska samouprava na Dolenjom Seniki 35 gezero, v Sakalovcaj 20 gezero, v Števanovcaj 10 gezero, v Andovcaj pa na Verici 5-5 gezero. Na izlet so člani to včujali 61 gezero forintov. Z letošnjoga proračuna so telko to prišparali (360 gezero), ka leko drugo leto normalno začnejo z delom.

Kakšne plane majo na drugo leto? Majuša je gorziščejo člani društva penzionistov iz Murske Sobote, juniaša ščejo meti piknik. Dosta takšni je med njimi, steri so ešče nigdar nej ojdli na Gorenjom Seniki na Janošovom brejgi ali Grebenščeki, zatok so predlagali, naj se drugo leto tam srečajo. Gesenski izlet de letos na Vogrskom. Kama do šli, tau si šče zgucijo, dapa ništerni so predlagali, naj dejo na takšno mesto, ka bi se leko kaupali to.

Važno je pa tau, naj sekcije po vasnicaj majo svoje programe, prireditve.

Občni zbor so penzionisti zaključili s prijateljskim srečanjem, gde je pa nej faliu harmonikaš to nej, Stanko Črnko z Goričkega je nej šparo svoje fude.

M. Sukič

Varaški pa Senički penzionisti.

ski penzionisti meli piknik na Verici.

Letošnji izlet (kirandulás) so organizirali v Slovenijo, pri tom njim je dosti pomagalo društvo penzionistov iz Murske Sobote. Na izlet 12. septembra so šli z dvoma busoma, bilau nji je 74.

Zvün konkretni programov so pa člani društva vsepovedik

kakšni virov (forrás) so tau dobili? Iz lanskoga proračuna so prišparali 240 gezero, članarina (tagdíj) je znašala 139 gezero, Slovenska zveza njim je dala 300 gezero, Državna slovenska samouprava 50 gezero. Iz natečajev je to prišlo nika (iz Budimpešte 80 gezero, z ljubljanskega ministrstva za kulturo pa 210 gezero forin-

Povabili so nas na Ptuj

Porabski Slovenci smo na srečo že meli priliko oiti na Ptuj v Sloveniji. Eni smo spoznali te lepij varaš pa Ptujsko goro, kama smo ojdli že večkrat na romanje.

Lani, 6. decembra, so s Ptujja prišli k nam na izlet ptujski upokojenci, med njimi več članov njihovega pevskega zbora. Monošter pa Porabje sva njim pokazala ge pa Marijana Sukič pa leko povejm, ka so se lepo meli med nami. Tau pa zatok leko zavalimo Jožeti Vildi, ki je dostakrat pripelo že k nam v Porabje skupine na izlet. Tau srečanje je bilau dobra prilika za tau, da sam spoznala nistarne člane, predsednico, zborovodja pa smo si zgucali za nastope.

Etak je prišlo do toga, da so njihvi pevci letos 10. maja bili pri nas pa so meli program na otvoritvi razstave. Te, ki smo tam navzoči bili, smo čuli najoprvin od nji dvej takše pesmi, stere, če mi, porabski Slovenci, čujemo, se nam oči skuzijo. Jože Vild je napiso besedilo, za zbor je pa priredil Aleksander Vljaj pesem

V Porabju dobri so ljudje. Ta pesem nas vali, našo lepo pokrajino, naše dobre ljudi. Cloveki tau do srca sega, sploj pa gda čuje tau pesem od ednoga zbora. Od ednoga takšega dobrega zbora, kak je zbor Dračtva upokojencev Ptuj. Pa rnu tak so že v Monoštri meli na programi edno porabsko pesem. Pravo san ti dostikrat v priredbi Uroša Krečka. Tau je prava naša senička pesem, naš zbor jo tu sploj rad popejva.

Nej tak dugo nazaj je gorenjesenički MePZ Avgust Pavel sploj lejpo vabilo daubo. Društvo upokojencev v Ptuj je toga reda svetilo 55-letnico. Na tau prireditve so pozvali na svečani koncert tri zbore. Na prireditvi so gor staučili Mešani pevski zbor Društva upokojencev Ptuj pod vodstvom Jožeta Dernikovića, Moški pevski zbor »Foltej Hartman SPD Edinost« iz Pliberka na avstrijskem Koroškem, ki ga vodi Dominik Hudl in naš zbor, ki ga vodi Marija Trifus.

Na koncerti je vsakši zbor šest pesmi zapeo, po tistem smo pa meli edno skupno pesem planirano, dapa dvej smo spojevali. Velka pa lejpa dvorana se je napunila s publikov, koncert se je vsakšomi vido. Vsakši zbor je nika ovak spejvo, nikak ovakši program emo. Od nas so prosili edno madžarsko pesem tu. Pa te smo si odebrali edno od Dvoraka pa tam mi ne smejmo faliti. Ovak smo pa na programi meli porabske pa slovenske pesmi. Neške mo se valiti, depa naše petje se je sploj povidlo v Ptuj. Na teltja, ka sta ptujski župan in njegva žena tak povedla, ka do drugo leto meli edno velko prireditev Karitasa pa tam mi ne smejmo faliti. Lepo je bilau se srečati s spoznanci pa z nisternimi glasbeniki, med njim z Mitjo Gobcem tu. Gospodi Mitji Gobci se je vidlo, da smo od njegvoga oca tu popejvali pesem Mravla je v mlin pelala, ka je tistoga reda eške Radovan Gobec prirediu za mešani pevski zbor. Na konci koncerta smo trije zbori zapeli pesem

Pojdem na Štajersko. Pa te nas je publika nej pustila z odra pa smo eške skupaj s publikov zapeli pesmi Mi, Slovenci. V Ptujju smo čutili nikšo posebno pozornost do nas, posebno topločo pa lubezen.

Na takši srečanjaj leko eden, eden zbor znauvici se okrepši, dobi leko »peroti« za bodoče delo. Tak smo bili mi tu, naši mladi pevci tu. Dobro vejmo, ka se za tau srečanje, kak že za dosta drugo, leko zavalimo Društvi upokojencev Murska Sobota, najbolja predsedniki Jožeti Vildi, ki je žau, zdaj nej mogo pritiz nam v Ptuj. Dvej gospe od društva so pa nas sprevedile na Ptuj, Estera Pleša pa Darinka. Hvala za pomoč, za prijaznost. Zbor je z lejpi doživetji pa bogatejši postano. Vse tau nam je omogočila Zveza Slovencev na Madžarskem, nej se tudi zahvalimo. Zahvalimo predsedniki Jožeti Hirnoki tu, ki nas je sprevedo v Ptuj.

I. Barber

Edna peč pa trge Časarge

Pred dvajstimi leti si je lüstvo tak zmisliło, ka so pečĩ nej zavole moderne pa je vö trbej lüčĩ iz künje. Gnesden že rejdko najdemo taši ram v Porabji, gde se ešče najde notrazozidana peč. Na mesto pečĩ so kúpĩli nauve male špajete. Nej trbelo dosta časa pa so goraprišli, ka tej špajetĩ ne segrevjavo pa ne pečejo tak dobro kak notrazozidana peč. Za tejm so probali ešče špajet na elektriko pa na plin tō, dapa tej so tō nej nabaukši bili. Če so v tej pekli kaj po zimaj, te ešče trbelo en špajet nalagati ali centralno, naj toplo baude v künji. Etak te v künji že vsakši dva špajeta ma, gde nega peč. Kak so pečĩ völičili, tak so taminauli domanji krū pa pereci tō. Gnesden je že lüstvo goraprišlo, ka je norijo delalo, gda je pečĩ razmetalo. Zdaj, gda je že krū tak dradjĩ pa itak nej tak dober kak domanji, kak dobro bi bilau, če bi ga doma leko pekli. Na tau so Prekmurci že prvin goraprišli kak mi Porabci. Oni že več lejt nazaj kladejo te stare pečĩ. Istino, ka oni majo za tau mojstre tō, mi pa nej. V Andovci Kovačĩni so si tō tak zmisliło, ka oni tō nazaj dajo zozidati peč. Mojstre so z drüge strani meje pozvali. Istino, eden med njimi je bratranec gazdana, Kovačĩnom Karina. Pišeta se obadva Časar, dapa tau še ne dojda, zato ka drügi mojster, ka peč redĩ, je tō Časar, po domanjom Čajta Djauži. Tak ka zdaj kaulak pečĩ so trge Časarge. Eden je vekši Časar (cesar) kak ta drügi. Gde telko glavacov vküp pride, tam de peč mogla pečĩ, če de stejla ali nej.

• *Karac Djelenkušĩ, kak ste se vi navčĩli pečĩ zidati?*

»Tau je daleč nazaj, prejk dvajstĩ lejt. Saused, stari zidar je pravo: Kari, poj z menov, ka boš nika znau. In tak je te name on vönavčo. Dja tō mam zdaj s seuv enga padaša, on se pa od mene včĩ, tak ka tau tak dé tadale. Zdaj se tau že vsak den več dela, zato ka narod krū doma peče.«

• *Dosta pečĩ ste že zozidali?*

»Jaj, sto vej tau že nazaj. Tresti gvüšno. Zato ka edna peč ednomĩ človekĩ cejlo življenje mora vödržati. Pa ešče mam dosta redĩ za tejm tō.«

• *Težko je edno peč vküpsklasti?*

»Nej, če je fajĩ cügeu pa sōji cügeu, te nej nevolat, te fajĩ dé. Taši zidar, sterĩ ešče tau nikdar nej vido pa delo, tistoma je žmetno. Žmetno je vküpsprajti

zavolo cuga. Zato ka ne vej, kak naj cuga spela. Zato ka slučajno tak napravi, ka gde se not küri, de dim vöšeu.«

• *Kakšni material nücate, gda pečĩ zidate?*

»Cügile, majter, kamenje, šamot pa blato. Spodkar tã se z majtrom zida, tam pa, gde je bautano (obokano), tam se pa z blatom, z ridjajcov. Tau je bola kalečo, pa gda se tau vküpspeče, te je tau vse cügeu. Zato ka se ta zemla posiši pa speče. Velki kamenji so pa djani spotkar pod pod. Zato ka gda kürimo peč, te tej cigli, ka so spodkar, vročino prejk dajo kame-njam pa te od tauga krū poplat dobi. Če toga kamenja nega, te poplat ostane sirauva.«

namalaš, te napravi, ovak nej. Ali če kakšno staro peč najdeš, ka go nej trbej več, pa od tistec žalejdje vöpbereš.«

• *Sto so tisti, sterĩ peč dajo redĩ, starejšĩ ali bola mladi?*

»Taši bola sprejdnĩ lejt. Zato, ka tej mladi več ne delajo na

zidano redimo.«

• *Odkec so tē pečĩ prišle k nam?*

»Prvin so iz Avstrije odli prejk pa oni so je zidali. Zato ka tistoga reda je spoj malo zidarov bilau, ka ji je pa bilau, tisti pa nej gvüšno, ka so se razmeli nanj.«

• *Takšo peč kamakoli, vsaki ram leko notrazozida, samo naj mesto ma?*

»Nej, raur mora velka biti. Tak dvajstĩ, petdvajstĩ lükenj mora meti. Ovak nejma maučĩ vlečĩ. Tak velka mora biti, ka eden človek znautra v njej gora leko dé.«

»Prvin so je tak čistili,« pravi Čajta Djauži, »kas kefo kaulak zasē zasükali pa so tak plezili gora. Gda so gor prišli, te so pa nazaj dola skakali notra v raur.«

»Rejsan so tak čistili?« se čüdiva Kovačĩn Ani pa na sina Tibina pogledne. Tibi se je že naprej zbojo, ka de ma v rauri trbelo skakati. Ranč sto prajti, ka on nede, gda se je Djalenkoški Karac zasmējau: »Ti ga samo poslušaj, vej te tē brž nauroga napravi.«

»Jaj, ti vrag, pa dja sam tō skur dala valati,« pravi Ani.

»Od vraga mi pride napamet,« pravi Čajta Djauži, »ka je gnauk eden človek iz marmora sto Marijo vönaprajti. Gda je skur zgutauvo, vö ma z roke spadnila pa se paučila. Gor go vzeme pa se dé materi taužit. Mati, pogledni, Marijo sam sto naprajti, te vrag se je pa strau!«

»Vej si ti tak velki vrag. Človek naj samo tebe poslušā,« pravi Ani.

• *Če ste že tak pri rejčĩ, te mi povejte, kak ste vi k taumi prišli, ka peč redite?*

»Karac me je pri par pečĩ vcüjzavu, naj pomorem pa sam te tak malo pauleg prišo.«

• *Vi te zdaj že tō znate, nej?*

»Ja, zdaj že malo znam. Zdaj se že zato kaj kaže. Na nauvo tau začniti ne moreš. Če si že parkrat vcüj, te se ti že delo kaže.«

• *Mena se tisto vidi najbole, gda pečĩ bauto (obok) kaulak vözidate. Mislo sam, ka prvin šablon vönapravite.*

»Tau se tak kaurbli zida,« pravi Karac, »pa eden cügeu drugoga špana. Tau vküp ne more iti. Problema je tam, če je cügeu moker. Gda moker cügeu vküpsosene, te bauto potegne, drüga problema ne more biti.«

• *Zdaj delate v Porabji prvin?*

»Zdaj.«

• *Ne bojite se od tauga, ka te zdaj telko dela melĩ, ka nete*

zanduleli?

»Nej. Če trbej, te pridemo pa mo delati. Če pa notra v Evrop-sko unijo staupimo, te nede več granice pa te mo naleki prejk ojdĩ. Nede se nam trbelo siliti, ka granica zapre.«

• *Kelko dni se edna pečĩ zida?*

»Če je vse enostavno, dva dni dva vküpnapravita. Če bi pa raur tō trbelo vcüjzidati, te pa mali keden dni.«

• *Gda se leko v pečĩ krū peče?*

»Zdaj sprvuga tak po maloma trbej nalagati, za štĩri dni pa že leko peče.«

• *Kak dugo stoji edna peč?*

»Že sam pravo, enga človeka gvüšno ka vözaslūži brezi tauga, ka bi go kaj popravlati trbelo. Če go pa popravlam, te pa ešče več.«

• *Ka trbej popravlati pri pečĩ?*

»Najbola pod trbej popravlati. Pod se fejt gorsegreje, pa gda ženska z omalov pa z mrzlo vodauv tau vöčĩsti, od tauga se pod vöřĩ. Tau trbej popravlati.«

• *Kak velko peč trbej zozidati? Zato, ka sam čüjo, ka pravijo, ka pet perecov dé notra v edno, v drügo štĩri. Kak je te tau?*

»Dja te tebi povejm pravico. Edna peč je tak velka, kak velko rit ma vertinja. Če velko, te vekšo, če malo, te menšo napravimo. Če naprimer tau pravijo, ka za štĩri perece velka naj baude peč, te vertinji rit dolazmejrĩmo pa širikrat vekšo napravimo, naj štirge perecke mesto majo. Edna rit, za en kolač.«

• *Ta peč je niša mala. Kak ste vi merili? Faj, s tejm sam nej tau sto prajti, ka vertinja velko rit ma, dapa tau nika spoj malo.*

»Zato, ka smo mi tū malo ovak naprajli. Hčeri Staziki smo rit dolazmerili, zato je tak mala,« se smeje Čajta Djauži.

• *Ka de pa te, če perecke nedo mesto melĩ?*

»Pa leko je vküpvugne, nej?« se smejata mojstra.

Te smej nej samo zdaj, liki cejli den jim je na obrazi bijo. Nej sam ešče vido takše zidare, sterĩ bi tak dobre vole bili kak oni. Cejli den so se hecali, nej so kričali, ka tau nej dobro ali tisto nej dobro. Pa itak. Peč je ja pa nej, pa že kreda bila. Velka škoda, ka sam nej mogo tistiva dva dneva z njimi biti, pomagati pa se včĩti od njija.

K. Holec

Dva Časara, zidara

Trgé Časarge (Kovačĩn gazda, Djelenkušĩ Karac pa Čajta Djauži)

• *Kak trbej cüge naprajti, naj se ne kadi peč?*

»Tau je velka štorija. Nej je dober velki cüg, zato ka te dosta drv trbej. Če pa cüge stisneš, se pa leko kadi. Tau bi trno žalostno bilau, ka bi ti v künji dim odo.«

• *Žalejdje, stero je znautra v pečĩ, tisto odkec leko spravi?*

»Tau šlosardje pa kovačĩte delajo. Tau se v bauti ne dobi kúpiti. Tau se vse mora narediti. Dapa samo starejšĩ šlosardje vejo tau naprajti. Mladi samo tak, če ma vse dola-

gazdijĩ, liki samo ajde, idejo v varaše. Rajši v službo dejo, kak bi se doma trgali.«

• *Vsakša peč je edna forma?*

»Nej. Edna gestejo, tiste dja ne vejm naprajti, samo sam čüu. Kak tanöl (alagút) so duge, mi pa redimo okrauglo, kak krbüla. Te sistem špajetov se že trno malo dela. V tej reglinĩ bola naleki leko peče kak v drügi. Zato ka tam ica de tadoj, tū pa dé gor kauli reglina. Največkrat nam samo peč trbej redĩ, rejdko ka s špajetom vküpz-

OTROŠKI

Pripovejsti iz Črnoga lauga

KOTIČEK

V Črnem laugi so se čalejrgje pa čaralice že od prvi dnevaj ravnali kak lidge v kakšoj vesi ali pa v kašom malom varaši. Istina, ka je biu njivi den v noči in nouč vudne. Istina je, ka so geli nikšo, za nas najbolje čudno, gesti. Pa najbolje istina je tou to, ka je čalejr leko vse, ka si zaželej, človek pa je vsigdar samo človek. Dapa kak že povedano, v Črnem laugi so bile doma naše človeške šege to. V Črnem laugi je že od prvoga dneva bila čalejrska šoula. V njou so odli mladi čalejrgje in mlade čaralice. Ranč tak, kak je tou pri lidaj. Nika pa je dun bilou nači. V šoulo so mogli odti vsi tisti, steri so z lejtami tapozabili

kakšo čalejrsko meštirjo. Tou je mujs bilou. Tak se je zgodilo, ka je kakšo leto bilou v šouli več starejši čalejrov kak pa mladi. Na, mi lidge takše šege nemamo, dapa sto vej, če bi včasi kaj takšoga nej trbelo.

V Črnem laugi so vsigdar meli svojga krala pa kralico. Ranč kak pri lidaj, steri si vözvolimo svoje žüpane pa vse tiste prejdne lidi. Dapa ta šega je v Črnem laugi malo načišna. V našom svejti so najbolje prejdni vsigdar bili moški, ženske pa fejest narejdki. Na, v Črnem laugi je takša šega, ka je bila vsigdar najbolje prejdna samo kralica. Tisti kral, njeni mauž, je biu samo mauž in nika drugo nej. Tou, ka je kral, je samo zavolo toga, ka

ma ženo kralico.

V Črnem laugi nemajo novin, radiona pa tevena to nej. Dapa vsigdar se najde kakši čalejr ali pa čaralica, ka vej napisati kakšo nouto ali pa kakšo pesem. Vse tou se je pisalo nut v debele čalejrske knige, ranč kak pri lidaj. Pravijo, ka je takši najvejši pesmar biu čalejr Vözvruga. Pa kak mammo lidge šego svetke meti, so meli v Črnem laugi to svoje svejtkke. Meli so kak mi lidge svoj kulturni svetek to. Té svetek je biu na tisti den v zimi, gda je čalejr Vözvruga oprvin napiso svojo prvo pesem. Vsi čalejri so vküper s čaralicami sedeli kouli najbolje staroga pena in spejvali tou prvo pesem za stero je čalejr Vözvruga gorspiso noute to.

Ranč zavolo toga svetka zdaj lidge vejmo, kak ta nouta de. Že pred več kak dvejtou lejtami jo je poslušo eden čaren djager, gda je vnoči odo za srnami. Čalejri so zavolo svetka nej skrb meli in čaren djager Lovenjaj je leko poslušo cejlo tou spejvanje od čalejra Vözvruga.

V Črnem laugi sam doma, ges čalejr Vözvruga. Mam svojo ženo to, čaralico Zvöřčalico. Lejšem leko koulivrat, človeka postrašim telkokrat, ka straj ga nigdar ne pisti, dokeč si moja glava tou želi.

V Črnem laugi sam doma, ges čalejr Vözvruga. Moja čalerija je nej norija, moja čelerija je meštirja.

Tak zdaj gvüšno vejmo, ka so čalejrgje nej na tom svejti samo zavolo čalerije, liki majo pesmare to. Vse tou je napisano nut v debeli čalejrski knjigaj, dapa nut v nje je eške niške nej pogledno, tak so dobro skrite. Pa če bi stoj nut pogledno, bi nej vedo nika taprešteti. Čalejrgje iz Črnoga lauga majo šego, ka vse pišejo s takšnim perom, od steroga se nika ne vidi. Tau je malo ovakšna šega kak pa pri lidaj.

Čalejr Miki

V devetem razredu gimnazije se učenci veliko ukvarjajo s sporočanjem: z zgradbo besedila, z besednimi vrstami. Sestavili so opise in domišljajske spise.

Na obisku pri kralju Matjažu

Nekoč je živel kralj, ki se je imenoval Matjaž. Daleč naokrog so ga poznali.

Neko jutro sem opazil okrašeno kočijo, ki jo je kralj poslal pome. Oblekel sem se in smo se napotili. Naenkret sem opazil dvorec, kočijaž je s kočijo peljal skozi velik vhod. Pripeljali smo se na dvor. Služabnik me je spremljal v veliko knjižnico, kjer je delal kralj Matjaž. Ko me je opazil, se je priklonil in mi izrekel dobrodošlico. Prinesli so vinske kozarce in so mi ponudili pijačo. Cel dvor mi je predstavljal ta pravičen

človek. Zvečer je bila krasna gostija. Med večerjo mi je pripovedoval resnične zgodbe o „črni vojski“. Zelo me je zanimalo, ko je govoril o bitkah. Lahko sem si ogledal orožje in tudi vojaška oblačila. Dan je hitro minil. Preden sem se poslovil od kralja Matjaža, mi je podaril tri vreče zlata in kočijo, polno hrane.

V srcu mi še danes živi dan, ki sem ga preživel v družbi kralja. Veliko lepih in resničnih zgodb sem bral o kralju Matjažu, ki je živel in delal za siromake.

Gabor Holec

Usoda stare žoge

Majhnemu dečku so starši za rojstni dan kupili žogo. Deček je bil zelo vesel in se je začel igrati. Vedno se je igral z žogo. Brcal jo je in metal v zrak. Druge igrače ni vzel v roko. Iz majhnega dečka je zrasel velik fant. Starši so mu rekli, naj se ukvarja z drugimi stvarmi. A on je še zmeraj brcal žogo.

Žoga je postala stara in se je razpočila. Bil je žalosten. Dolgo časa je imel to razpočeno žogo za spomin. Dobil je lepo, novo žogo. Ampak ta žoga mu ni bila toliko pri srcu in se ni igral z njo.

Deneš Pint

Bila sem roža v parku

Moja življenje se je začelo v rastlinjaku. Bila sem slaba roža. Žalostno sem gledala druge rože, ki so jih vrtnarji nosili drugo za drugo in so jih posadili na vrtu. Tudi jaz bi rada bila med njimi. Nek pomladanski dan se je uresničila moja želja. Tudi mene so posadili vrtnarji v park v Budimpešti.

Park je bil velik in čudovit. V dobri zemlji sem hitro zrastle. Moje steblo je bilo krepko, listje pa lepo zeleno. Imela sem čudovit rdeči cvet. Bila sem najlepša roža v parku. Mnogo ljudi me je pogledalo in občudovalo. Med njimi je bila deklica, ki me je odtrgala in odnesla.

Če ne bi bila tako lepa roža, bi še zdaj lahko živela v parku.

Erika Dončec

Domov iz šole

Grem peš domov iz šole. Najprej pridem v center mesta. Ko gledam na levo in na desno, vidim različne trgovine. Na levo so tudi cerkev, gledališče in park, na desno vidim knjižnico, pošto, knjigarno in lekarno. V sredini parka sta vodomet in spomenik. V centru mesta na koncu ulice zavijem na desno. Pot nadaljujem po ulici Mártirok. Okoli mene so bloki in hiše. Na desno se srečam z avtobusno postajo. Potem po ulici Tótfalusy pridem domov.

Tamara Škaper

Moja najljubša žival

Moja najljubša žival je pes, ki mu je ime Nero. Prinesli smo ga od sosedu pred več kot desetimi leti. Je zelo lep pes. Ima črno-rjavi kožuh in

rjave oči. Ko je bil majhen psiček, se je mnogo igral z menoj. Odnesele je čevlje in ga je raztrgal. Najraje ima klobase in kosti. Hitro je postal velik pes. Ima dober sluh in dober voh. Zelo glasno laja. Ponoči pazi na hišo in na divjad. Zato podnevi drema. Ko pridem domov, me čaka pred hišo. Upam, da bo še mnogo let živel pri nas.

Erika Dončec

Doma imam mačka z imenom Kormoš. Je lepe črne barve. Ima rjave oči, rdečje zik. Glede hrane je zelo pridren, saj je skoraj vse, najraje pa Kitekat. Pije mleko in vodo. Debelkast je. Ko se dobro počuti, prede. Suka se okoli nog in dviga rep. Je velik potepuh. Kadar je v hiši, najraje spi v fotelju. Če mu kdo nagaja, ga opraska. Jaz ga imam zelo rad.

Deneš Pint

MLAŠEČI

KAUT

Na oddih v Slovenijo

Za učitelje ter delavce šol je september eden izmed najbolj napornih mesecev šolskega leta. Razen rednega pouka imajo ogromno uradnih opravil: sestava urnika, vpis otrok v redovalnice, v matične knjige, organiziranje dodatnega pouka, sestava celoletnega šolskega programa, učne snovi itd. Ta dela zahtevajo veliko časa, popravljajo kontrolne naloge ter priprave na pouk opravimo največkrat ponoči in ob koncu tedna. Ne pritožujemo se, saj zato smo profesorji, pedagogi, ker to hočemo delati, vse to smo sprejeli, ko smo se zaposlili na šoli. Ampak utrujen človek je vedno slabe volje, živčen, izčrpan, kar ne koristi nikomur.

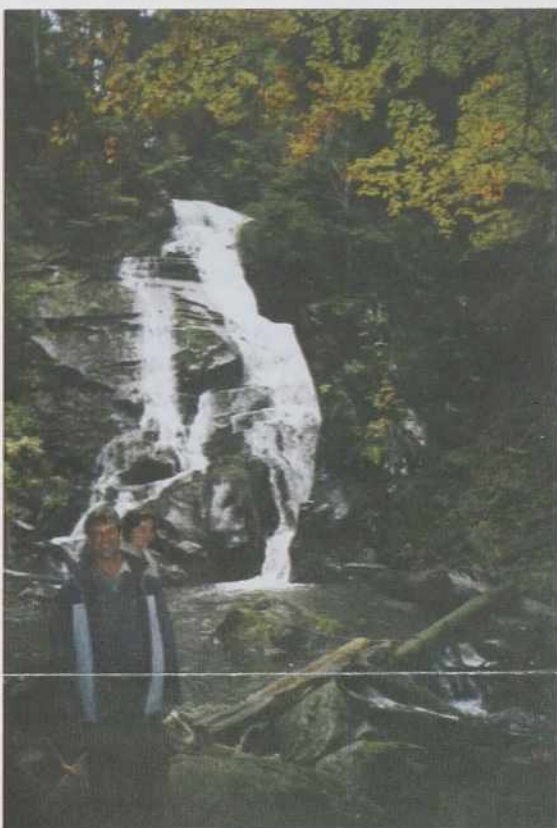
Vse to je upošteval učiteljski zbor Srednje strokovne šole Bela III., ko se je odločil, da se bo malo odpočil. Željo sta podprla ravnatelj ter vodstvo šole, malo sproščenosti vsakomur pride prav.

Začeli smo razmišljati, kam in kako. Res sproščeno počivati ne gre v domačem okolju, kjer si dosegljiv po telefonu, osebno, kjer si najdeš opravila, zato je treba nekam na izlet. Za ljudi, ki so veliko med stiri stenami, je vedno privlačna narava. Naravno okolje, ki se ga še ni dotaknila človeška roka, kjer lahko uživajo na svežem zraku. Iskali smo lepe pokrajine v bližini, končno smo prišli do Slovenije. Med nami so kolegi in kolegice, ki so slovenskega porekla, njim je Slovenija še posebej blizu, tudi Madžari vedo, da jeosednja država polna lepote, in ni treba veliko potovati, da bi prišli v hribe. Odločili smo se za Hočko Pohorje. To je severovzhodni del Pohorja nad Mariborom, torej precej blizu. Našli smo konkretni cilj, in to Veliki Šumik, ostanek pragozda ob največjem pohorskem slapu, ki ga od nas še nihče ni videl.

4. oktobra smo se napotili zgodaj zjutraj. Čez državno mejo pri Hodošu proti Murški Soboti smo že pozabili na vse, kar nas je čakalo naslednji teden v šoli. Skozi okno avtobusa smo videli lepo urejene vasice, rezultat pridnih, delovnih rok Slovencev, obdelane polja, vrtove, polne rož, torej mirno Slovenijo. Prvi postanek smo imeli v Murški Soboti, kjer so nas v Zvezdi čakali z obilnim zajtrkom na

slovenski način. Tisti, ki še niso hodili v Soboti, so si ogledali samo mesto, ostali so šli na tržnico, kajti pravega živilskega trga v Monostru ni in posebnosti tega so tudi za nas bile zanimive. Čeprav nam je malo nagajalo vreme, tu pa tam so padale kakšne kaplje

slisali šumenje Lobnice, torej smo na pravi poti. Prišli smo do križišča gozdne planinske poti, od koder pa več res nismo vedeli, kako naprej. Na drevesu smo našli napis »slap« na desno. Spustili smo se po strmem gozdu, tu pa tam po skalah in čez pol

dežja, smo vedeli, da nas planinski svet čaka s sončnimi žarki. Po kakšni uri vožnje se je res zvedrilo in smo kmalu zagledali drugo največje mesto Slovenije, Maribor, s svojo dostojanstveno reko, Dravo. Še nekaj kilometrov vožnje in smo se že vozili proti Hočkemu Pohorju. Čudovit razgled na desno in na levo, da nismo vedeli, kaj naj gledamo. Gozdovi v krasnih jesenskih barvah, sama čista pomirjujoča narava. Po glasovih v avtobusu sem lahko ugotovila, da smo izbrali pravi cilj. Ampak smo se že vozili po ozkih serpentinah. Eni so utihnil, drugi vzdihovali in prosili Jezusa in Marijo, naj nam hitita na pomoč, da se ne bi znašli v kakem prepadu z avtobusom vred. Imeli smo dobrega šoferja in zelo prijazni so bili tudi šoferji tovornjakov, ki so vozili nasproti, saj osebnega avta nismo videli nobenega. Tako so eni mislili, da smo zgrešili pot. Končno smo za-

ure smo stali pred Velikim Šumikom. Eni zmučeni, mlajši kolegi navdušeni, vsi pa veseli in srečni, da smo preživeli zahtevno pot. Čudovita lepota nedotaknjene narave nas je sprostila. Uživali smo v zdravem zraku in kapljice slapa. Ker nismo bili še mokri, smo se zabavali, koga naj bi vrgli v reko. In potem nazaj do avtobusa. Eni po štirih, drugi so si pomagali pri plezanju s palicami – vsi smo premagali tudi vrnitev. Potem smo se pešali nazaj do smučišča pri Arehu kakih 5-6 kilometrov ter se vsedli na avtobus in se peljali do gostišča Veronika blizu Hoč, kjer so nas čakali okusna pohorska večerja, neskončna tišina in prekrasen razgled na pohorske gozdove. Po poti domov smo zapeli tudi slovenske narodne pesmi. »Slovenija, od kod lepote tvoje?« Želimo si še kdaj obiskati druge slovenske pokrajine – za počitek, za bogatenje duše, za užitek in za lepe spomine.

Erika Koleč

Na kratko iz Sakalauvec

November je mesec, da se spominamo pokojnih. Na vsisvecovo lepau okinčamo grobe naši prednikov pa vužgemo svejce. Tau ništerni naredijo novembra vsikši den. Zatok so eni člani cerkveni kotrig pa ništerni verniki 17. novembra ziskali grob pokojnoga gospauida župnika Štefana Tótha v Števanovci, vužgali svejce pa molili za njegvi večni pokoj.

V nedelo pred martinovom so v Somboteli v muzeji na prostom (falumúzeum) držali Martinovo senje. V programu so gorstaupili sakalovski folkloristi tő. Nji so pozvali slovenske organizacije, stere delajo v Somboteli. Na Martinovo senje je prišlo skurok dvanaest gezero lidi.

ZA SMEJ...

Doktorje majo zasedanje, gda izraelski doktor pravi: »Našo zdravstvo (gyógyászat) je že tak daleč naprej, ka gda mi ednoma človeka nouve jetre nut dejemo, té človek že na drugi den leko za delo gleda.«

Rusuški doktor pravi: »Našo je pa že tak daleč naprej, ka gda mi ednoma človeka pou plüče nut dejemo, té človek že na tretji den leko delo išče.«

Nemec pa pravi: »Mi ednomi nouvo srce nut dejemo, té že za en keden leko delo išče.«

Merikaner nešče ozajak ostati pa etak pravi: »Tou je vse nika nej, ka vi mate!

Mi smo ednoga čleka, steri nej emo pameti, iz Teksasa djali nut v Bejlo ižo pa zdaj pou Merike delo išče.«

A. Kozar

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitektka Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.